

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 505 din 31.08.2022

Dosar nr.: 257/2021

Petiția nr.: 2577/05.04.2021

Petentă: Asociația The New Pagan Dawn

Reclamat:

Obiect: postarea unui filmuleț cu temă electorală pe pagina personală de Facebook, în care un copil de 7 ani recită o poezie. Petenta consideră că afirmația "lua-v-ar naiba de păgâni!" încalcă valorile și credințele politeiste

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1. Asociația The New Pagan Dawn, prin cu sediul în Maramureș, cu sediul în Baia Mare, Bulevardul București, nr. 8, ap. 14, jud. Maramureș

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părților reclamate

2. cu adresa de corespondență la sediul Partidului Alianță pentru Unirea Românilor (AUR) din str. Traian nr. 68, sector 2, București

II. Procedura de citare

3. Având în vedere contextul evoluției epidemiologice determinate de răspândirea virusului SARS-CoV-2, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a informat părțile, cu privire la faptul că au posibilitatea de a trimite punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, cu acordul acestora;

4. Procedura de citare a fost îndeplinită prin adrese nr. 2577/06.05.2021 și nr. 3358/06.05.2021.

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

5. Petenta consideră că reclamatul a depășit limitele libertății de exprimare prin postarea unui filmuleț pe pagina personală de Facebook, care încalcă valorile și credințele persoanelor politeiste.

Astfel, petenta arată că, în data de 02.04.2021, ora 16:48, reclamatul a publicat pe pagina sa oficială de Facebook, un clip cu temă electorală în care se înfățișează un copil, în vârstă de 7 ani, de sex masculin, cu numele David, care recită o poezie politică și care a exprimat cuvinte cu un caracter peiorativ și neadecvat vârstei sale, iar la min. 00:27, spune: *“Lua-v-ar naiba de păgâni”*.

6. Petenta susține că este unicul reprezentant și garant al promovării, apărării și respectării drepturilor acestei comunități ce există în continuare în România și care măsoară peste 20000 de oameni, iar utilizarea termenului de “păgân” pentru a determina sau exprimat comportamente antisociale, ori ofense aduse legii este de natusă să perpetueze informații și stereotipuri despre persoanele ce aparțin culturii păgâne.

Petenta susține că publicarea unor materiale în care personaje influente, asemeni reclamatului, și încurajarea folosirii unui termen în sens piorativ este un act de instigare la ură față de tot ce înseamnă la nivel real, semantic acest cuvânt.

Sușinerile reclamatului

7. Reclamatul susține că nu poate fi considerată defăimare o poezie lirică, prin simpla difuzare a acesteia, scrisă de un autor. Mai mult, poezia în speță nu produce efecte discriminatorii și defăimătoare asupra unei persoane sau grup de persoane, nu poate fi considerată decât un act de manifestare culturală.

Reclamatul susține că prin difuzarea acestui video nu s-a adus nicio atingere valorilor și credințelor politeiste, ci a reprezentat doar o poezie cu un anumit mesaj, care nici măcar nu este personal, ci este transmis prin intermediul unui text scris de un autor liric.

Reclamatul atașează un CD cu înregistrarea în speță:

*“Mor românii în spitale
Peste tot e numai jale
Dar voi nu simțiți durerea
Arde-v-ar focul averea.
Nu mai știm ce zi e mâine
Și trudim pe un colt de pâine
De tineri și de bătrâni
Lua-v-ar naiba de păgâni”*

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

8. Constituția României:

Articolul 16 Egalitatea în drepturi: *“(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.*

(2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)”

Articolul 30 Libertatea de exprimare: *(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de (6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.*

9. O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

Articolul 2 alin. (1): *”Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”*

Articolul 2 alin. (5): *”Constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”*

Articolul 15 (1) Dreptul la demnitatea personală : *„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”.*

10. Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;

Articolul 10 alin. (1): *“Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare”.*

Articolul 10 alin. (2): *“Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”.*

Articolul 14 Interzicerea discriminării: *“Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”.*

Principiile de analiză

11. Curtea Constituțională a statuat în mod constat că *„principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale”.* Totodată, Curtea

Constituțională a reținut că „*principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:*

- *la situații egale trebuie să corespundă un tratament egal,*
- *la situații diferite, tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat”.*

12. Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;

- existența unui criteriu de discriminare;

- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;

- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;

- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

13. Raportat la obiectul petiției, Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate a persoanei, interzicerea discriminării raportată la aprecierile petentului, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),

- să urmărească un scop legitim,

- să fie necesară într-o societate democratică și

- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, Convenția europeană a drepturilor omului, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

14. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. (CEDO, Lingens c. Austriei.).

15. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că “libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirii personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.” (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K.,

Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K.). Exprimarea unei opinii presupune, în concret, exprimarea unei judecăți de valoare, ceea ce are o importanță deosebită sub aspect probator, deoarece, așa cum a decis Curtea în jurisprudența sa -cauza De Haes et Gijssels c. Belgiei - (mai ales raportat la libertatea presei), exactitatea judecăților de valoare nu poate fi demonstrată așa cum pot fi demonstrate faptele concrete, iar a pretinde o asemenea probă ar duce inevitabil la o îngrădire nepermisă a libertății de opinie.

16. Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

17. Din punct de vedere al stabilirii existenței elementelor constitutive ale faptei de discriminare, Colegiul director va reține că apelativul „păgân” nu reprezintă o afirmație discriminatorie.

18. Posibilitatea fiecărui individ de a îmbrățișa și de a exprima în orice domeniu propriile concepții, trăiri și idei reprezintă o problematică vastă, “un drept individual, ce tine de libertatea spirituală a fiecărei persoane dar și un drept convivial, facilitând comunicarea cu ceilalți” [1]. Libertatea de exprimare este un drept neobisnuit, întrucât, pe de o parte, creează un mediu interactiv, un spațiu al dialogului, iar pe de altă parte, implică un drept la critică, aducând atingere intereselor legitime ale altor persoane.

Libertatea de exprimare, reglementată de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, implică două elemente interdependente, libertatea de opinie și libertatea de a recepta sau de a comunica informații fără restricții. Garantând pluralismul ideilor și concepțiilor, toleranța, aceasta acoperă toate activitățile umane – politice, comerciale, culturale, științifice, artistice. În *cauza Müller contra Elveției* din 24 mai 1986, Curtea a subliniat ca art. 10 din Convenție înglobează și libertatea creației artistice. Comunicarea artistică constă în transmiterea mesajului artistic de la creator la receptor prin intermediul operei de artă.

Art. 9 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului constituie prevederea cheie cu privire la libertatea de gândire. Libertatea de exprimare nu poate fi disociată de recunoașterea libertății de gândire, conștiința sau religie, a libertății de a-ți manifesta opiniile față de ceilalți membri ai societății. În timp ce art. 9 protejează dreptul de a comunica anumite convingeri, idei structurate, cu o anumită pondere în viața socială, art. 10 apără dreptul de a primi informații de orice natură, precum și dreptul de a-ți exprima orice idee, fără ca aceasta să capete o anumită “stare de convingere”, chiar și pe cele care pot soca sau deconcerta pe cei din jur, cu excepția celor care nu sunt compatibile cu valorile unei societăți democratice [3].

Un stat poate limita exercitarea drepturilor și a libertăților garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, dar cu îndeplinirea a trei condiții – ingerința să fie

prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să fie necesară într-o societate democratică. Art. 9 par. 2 enumeră scopurile legitime – siguranța publică, protecția ordinii publice, a sănătății și a moralei publice precum și drepturile și libertățile celorlalți.

19. În prezenta speță, versurile ce compun poezia distribuită în mediul online nu instigă la ură, nu încalcă siguranța publică și protecția ordinii publice, a sănătății ori moralei publice”.

20. Având în vedere argumentele prezentate mai sus, Colegiul director consideră că faptele nu constituie acte de discriminare astfel cum sunt definite prin prevederile O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, ci se încadrează în limita libertății de creație.

Pentru considerentele de mai sus, Colegiul director, cu unanimitate de **voturi pentru**, decide următoarele:

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele nu reprezintă discriminare conform prevederile O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată;
2. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicata și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA – Membru

GRAMA HORIA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA - Membru

POPA CLAUDIA - Membru

Data redactării 27.07.2022

Hotărâre redactată și motivată de: HG, APG

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.